

6058: 1-17.

ACC. N:R.

Landskap: *Halland*Upptecknat av: *Ron Jansson*Härad: *Fläk*Adress: *Skuttorp*Socken: *Ysby*Berättat av: *Alfred Bengtsson*Uppteckningsår: *1939*Född år *1877* i *Hönersed, Ysby*LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVUppteckningen rör: *Lägga sig**i dagstjus* *sid 1.**Kalenderdagar: Sädd, fiske**och höskörd* *sid 2.**Gosnisse* *- " - 6**Giva bort mjölk* *" 7**Språkeri* *- " - 8**Skydd mot maran**och hollborn* *sid 13.**Maran* *- " - 15**Mäte med likförd* *- " - 16.*

Skriv endast på denna sida!

17 sid.

ACC. N:R. 6058

Landskap: Halland

Upptecknat av: Bror Jansson

Härad: Håbo

Adress: Skottorp

Socken: Ysby

Berättat av: Alfred Bengtsson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1877 i Ysby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Alfred Bengtsson i Skottorp i Skummetövs socken är född i Skottorp i Rännestövs socken. När han var en fem eller sex år gammal, flyttade föräldrarna till Hörnared i Ysby socken. Här övertog han ^{senare} föräldrarnas ställe och gifte sig. För att tjäna pengar, så att man kunde betala hemmanet, reste han till Alaska och blev guldgrävare. Här stannade han, några år, tills hemlängtan drö honom hem. Han hade då så mycket pengar, att han kunde köpa ett större hemman i Skottorp, Ysby socken. Detta ställe inlöste han till 1938, då han överläte det till

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. **6058**

Landskap: Halland Upptecknat av: Bror Jansson
Härad: Hälsinge Adress: Skottorp
Socken: Ysby Berättat av: Alfred Bengtsson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1877 i Ysby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

en av sina söner. Han flyttade sedan till Skottorps stationsområde, där han köpte ett hus. På den tiden Bengtsson växte upp, var folket i hans hemtrakt (Hjörnered i Ysby socken) mycket vidskepligt och emedan hans föräldrar bodde på övernaturliga väsen, blevo många sägner inpräntade i hans minne.

ACC. N:R. 6058

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Prior Jansson

Härad: Höke

Adress: Skottorp

Socken: Ysby

Berättat av: Alfred Bengtsson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1877 i Ysby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lägga sig i dagsljus.

"Inroafton" skulle en lägga sig i
dagsljus, för så slapp en ha tånt för
sjuka under året och sitta och vaka
över dem.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

6058

Landskap: HallandUpptecknat av: Bror JanssonHärad: HälsAdress: SkallarpSocken: YsleyBerättat av: Alfred BengtssonUppteckningsår: 1939Född år 1877 i YsleyLUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

Kalenderdager; Säd, firke, hökord.

Harren skulle sä, när den lukkade
"jorig," för det lukkade den, då ville kom-
ma i "joren", eller också skulle den sä,
när björklöven voro stora som musöron.

Kornet skulle sä i sjunde ugan
helst på Söndagen.

Värragen skulle sä på aftnen, och
detta brukade man allmänt göra. Folk
sätte värragen på, även om det varms till
snödrivor vid den tiden.

Säden skulle sä på nej, ty ifall
man sådde på ny, så bara växte den
och blomnade men blev aldrig riktigt

Skriv endast på denna sida!

6058

ACC. N:R. _____

Landskap: Halland Upptecknat av: Bror Jansson
 Härad: Häls Adress: Skalltorp
 Socken: Ysby Berättat av: Alfred Bengtsson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1877 i Ysby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
} ARKIV
—

bra.

Potatis skulle sättas under fiskarna, för då blev den bäst, om en satte den under tvillingarna, blev den knölig; och om den sattes under kräfttiden, så blev det kräftknölar på potatisarna.

Kälfis skulle sås "valbonaftan", men en fick gärna hjälpa över plantorna, om det blev frost.

Bönorna skulle sättas på Påskdagen.

Fiske. Man skulle inte fiske innan Kristi himmelfärdsdag, för det lönade sig aldrig. Man kallade också dagen för den

Skriv endast på denna sida!

6058

ACC. N:R.

Landskap: Halland Upptecknat av: Bror Jansson
Härad: Hök Adress: Skattorp
Socken: Ysby Berättat av: Alfred Bengtsson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1877 i Ysby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
4 ARKIV

första påskdagen.

Storkorden skulle vara innan
Pärtel ty en ordstäv sade: "Pärtel kom
a "sked" i gräset."

Uggetalet räknade man alltid
efter för, och ännu finnas personer
som räkna med det. Så t. ex säger
berättaren, att han alltid skriver upp
uggetalet i en almanack, när han kö-
per en säden.

Några bestämde dagar för de
arbeten och föreläsningar, som stå upp-
räknade, ^{första 20} fanns inte i trakten, som be-
rättaren vet mera än som van an-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. **6058**

Landskap: *Halland* Upptecknat av: *Bor Jansson*
 Härad: *Häls* Adress: *Skattp*
 Socken: *Ysby* Berättat av: *Alfred Bengtsson*
 Uppteckningsår: *1939* Född år *1877* i *Ysby*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
5 ARKIV

förts.

*Svaren avse 1850-talet. Berättarens
 föräldrar tillämpade de nämnda sederna,
 och de bodde i Hjörnered. Ysby socken.*

Skriv endast på denna sida!

6058

ACC. N:R. _____

Landskap: *Halland*Upptecknat av: *Bror Jansson*Härad: *Häls*Adress: *Skottorp*Socken: *Ysley*Berättat av: *Alfred Bengtsson*Uppteckningsår: *1939*Född år *1877* i *Ysley*LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

Gornisse

Talk trodde för allmänt på "gornisse". Man satte ut mat till honom på loftet eller i något ut-hus. De, som hade en "gornisse", behövde bara lyfta upp lämmarna på husen, så var gornisse till dem, mest var det halm, som gornisse var till sin husbonde. På ett ställe hade ^{de} bara lite grans halm, men de kunde ändå sälja flera lass. Det var "gornisse", som var till gården.

Skriv endast på denna sida!

6058

ACC. N:R.

Landskap: Halland

Upptecknat av: Bror Jansson

Härad: Fläk

Adress: Skattorp

Socken: Ysby

Berättat av: Alfred Bengtsson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1877 i Ysby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

Giva bort mjölk.

Vid höstarbetet brukade folk ge bort mjölk till varandra. Ennan mjölkspannen lämnades till någon skars med en kniv ut kors i mjölken i spannen (korspecken). Gjorde en inte detta, kunde det hända, att den, som fick mjölk, tjurmjölkade, och då hade en ingen makt över tjurmjölken.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

6058

Landskap: *Halland*Upptecknat av: *Björ Jansson*Härad: *Lök*Adress: *Skottorp*Socken: *Ysby*Berättat av: *Alfred Bergström*Uppteckningsår: *1939*Född år *1877* i *Ysby*LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-

8 ARKIV

Spöckeri

Man pass rädda folk vara för Trall-
tyg och spöke i södra Halland för ett
hundra år sedan visar följande händelse
från Ysby

På ett stort bondställe i
Ysby väntade man socken skräddaren
med gesäll och "lärepåg". För att kunna
taga emot socken skräddare eller stormen
måste husmodern "rösta in", så att det
fanns mat tillräckligt under tiden de var
der och arbetade. På det omtalade stället
^{hade husmodern} bryggt, dagen innan skräddarna
hade kommit. Då bryggen var för-

Skriv endast på denna sida!

6058

ACC. N:R.

Landskap: Halland

Upptecknat av: Bror Jansson

Härad: Håle

Adress: Skottorp

Socken: Ysley

Berättat av: Alfred Bengtson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1877 i Ysley

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-

ARKIV

9

dig togs vara på jätten. Denna kallades av folket "värman," för på tiden gäbde folk gäst, så att man hade gäst hemma förjämte för att ha till bränd vid bak eller brygd.

Av denna anledning hade husemoderna samlat jätten i en kruka och satte den till förvar på bjälkhyllan över sängen i "kammersed." (kammare).

Skrädderna kommo tre stycken: mästern, gästgiveren och läropojken. Tre sovrum fingo de kammersed, och de skulle ligga i den stora sängen alla tre. Det var inte

Skriv endast på denna sida!

6058

ACC. N:R. _____

Landskap: *Halland*Upptecknat av: *Bior Jansson*Härad: *Fläk*Adress: *Skottorp*Socken: *Ysby*Berättat av: *Alfred Bengtsson*Uppteckningsår: *1939*Född år *1877* i *Ysby*LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10

riktigt riktigt än ligga på stället för
främmade, för nyfiken och, än det spö-
kast på gården.

Den första natten när
alle tre skräderna ned i sängen och
sommade rätt fort. De hade ^{inte} väl som-
nat alle tre, förän en av dem vak-
nade på grund av ett egenbortligt ljud
ovanför sängen. Den, som först vaknat,
var berättad, och han väckte de övriga.
Ovanför sängen stod krukan med
"bärman" i och "plötte och plötte",
och rätt som det var, kom en droppe
gäst i ansiktet på en av dem. Han

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6058Landskap: HallandUpptecknat av: Björn JanssonHärad: LökAdress: SkalltorpSocken: YsøyBerättat av: Alfred BengtssonUppteckningsår: 1939Född år 1877 i YsøyLUNDS UNIV.
FOLKMINNES-

// ARKIV

blev rädd och rusade upp och den, som
 låg intill ändrade läge och fick en
 droppse på sig han också. Alle tre
 rusade nu upp för de vågade inte
 ligga längre och brän mot dörren
 De sprangs i bara skjortan, och de
 hängdes, och alla ville komma ut
 först. När de två kommit ut, var
 det den tredje tur. För att inte få
 spröket med sig drog han igen dörren
 lite väl fort, så att en flita av skjor-
 tan kom i "klämme" mellan dörren och
 dörrposten. Han hade förtas, att det var
 spröket, som ville åt honom, och ryckte

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

6058

Landskap: *Halland*Upptecknat av: *Mor Jansson*Härad: *Häls*Adress: *Skottorp*Socken: *Ysby*Berättat av: *Alfred Persson*Uppteckningsår: *1939*Född år *1877* i *Ysby*LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12

och drog i sin skjorta, för att det skulle
släppa den. Men det gjorde det inte.

De andre skräderna voro redan
långt i väg, och den arme stäckeren
kom inte ifrån spöket. Till slut
utbrast han: "Släpp du inte, så vä-
gar jag pliken av skjortan."

Skriv endast på denna sida!

6058

ACC. N:R.

Landskap: Halland

Upptecknat av: Bror Jansson

Härad: Hög

Adress: Skallarp

Socken: Ysby

Berättat av: Alfred Bengtsson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1874 i Ysby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13

Shydd mot trældom och maran.

I köstallet grävde folk ned en
kryddspann, för att det skulle tåras
med kreaturen. Då en ko köptes, skulle
den ryggas in i stallet första gången.
Man borrade hål i stolparna i
stallen och hällde i levicksilver, sedan
gjordes pluggar pluggar och sattes i hålen.
För att inte trättys skulle kunna
komma in i stallen, lade man en yxa
på övertäskeln.

För att skydda sig mot maran,
när man låg och sov lades stål
i sängen. Träskorna skulle ställas

Skriv endast på denna sida!

6058

ACC. N:R.

Landskap: *Halland*Upptecknat av: *Bror Jansson*Härad: *Häk*Adress: *Skottorp*Socken: *Ysby*Berättat av: *Alfred Persson*Uppteckningsår: *1939*Född år *1877* i *Ysby*LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

med täpskräporna ifrån sängen, för då
kunde inte maren komma upp i
sängen till den sovande.

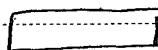
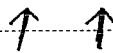
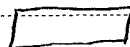
Dräskorna skulle stå

enla så

utan så

sängen

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6058

Landskap: Halland

Upptecknat av: Björ Jansson

Härad: Håh

Adress: Skallarp

Socken: Upley

Berättat av: Alfred Bengtsson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1877 i Upley

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-

15 ARKIV

Maran.

Maran var en egendomlig företeelse, som andra kunde skicka på folk. Den såg ut som en himma och slafs sig ned på bröstet på sin offer och tryckte, så att personen hade svårt för att andas och blev på att kvävas.

Så kunde maran hålla på himme efter himme, och ^{den} släppte sin lag, var personen således fri som fört. Men såte en bara fräskerna, som rätt sått vid sängen, så kom inte maran. För en 50-tal år sedan var folk mycket rädda för maran.

Skriv endast på denna sida!

6058

ACC. N:R.

Landskap: Halland

Upptecknat av: Bror Jansson

Härad: Läk

Adress: Skottorp

Socken: Ysby

Berättat av: Alfred Bengtsson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1877 i Ysby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

16 —

Möte med likfärd.

En gång mötte Alfred Bengtssons
 mor en likfärd på vägen utanför
 den gamla småskolan i Skottorp; Rön-
 nestens församling. Hon hade sitt hem
 strax norr om platsen, som benämnes
 Mulabjär. Det var många körare i
 likfärden, och hon kände igen en del
 släktingar i begravningsföljet. Hon var
 sällskap med en dotter, men denna märk-
 te ingenting. Enligt gammal folktrö
 var det inte bra att omöta sådana sy-
 ner, innan man såvit, för då blev
 det begravningen; släkten inom

Skriv endast på denna sida!

6058

ACC. N:R.

Landskap: *Halland*Upptecknat av: *Björ Jansson*Härad: *Lök*Adress: *Skottorp*Socken: *Ysby*Berättat av: *Alfred Bengtsson*Uppteckningsår: *1939*Född år *1877* i *Ysby*LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17 —

den närmaste tiden. Därför talade
hon inte om sin syn för en tid
efteråt. Som väl var hade hennes
syn ingen betydelse; ty den gick inte
i uppfyllelse.

Skriv endast på denna sida!